

der so bili večidel sovraženi in poterti, kakor hitro so peršli sovražnikom v pést.

Od grozovitnosti Slovincov je peršel pregovor med Avarce, de Slovenec ni človek.

Pa so tudi Avarci gerdó delali s Slovincem; kader so ga premagali, so ga v sužnost spravili, takó de imé Slovenec je per njih imé sužniga postalo.

To imé se še dan današnji v ptujih jezikih najde in sužniga pomeni.

Od tega vedniga ponižanja pride, de Slovenci so nezaupljivi, in de radi za ušesi nosijo svoje skrivnosti. Zlasti ne zaupajo ljudém družiga jezika.

Slovenci radi skrivajo svoje stare navade pred ptujimi. Težko bode Nemec zvedel natanjko, kaj Slovenec misli, alj kakošne navade de ima.

Pokorni in bogljivi so sicer dosti radi; alj vunder ne marajo, de saj v varžatu figo pokažejo.

Kader bojo bolj podučeni, bojo tudi z več zaupanjem to deržali, kar si bodo skusili, de je za njih dobro. Krajnc nerad od stare navade odstopi, in kar je za dobro več lét skusil, terdno derží.

Slovincam očitajo, de se radi moštujejo za prejete krivíce, — in res je, de so menili, de to je moško, kadar se moštuje, ino babje, ako se hudo s hudim ne poverne. Alj te reči so peršle od tega, kér jih sovražniki nasproti dražijo.

Prokopi piše, de Slovenci niso ne hudobniga, ne goljufiviga nagnjenja. Večidel so pošteni, ino tudi proti ptujcam dobrotljivi.

(Dalje sledí.)

Nove slovenske bukke.

Drobtince za novo léto 1849. Na svetlo dal Matija Vodušek, apat v Celi. Natisnil J. K. Jeretin v Celi.

Zares žalostniga serca smo bili, ko so nam milostljivi knez in škof Lavantinski okoli noviga léta med drugimi rečmi tole pisali: „Letašnje léto „Drobtince“ mišlim de bo poslednje. Kruha je v mnogih časopisih in listih toliko, de v prihodnje po drobtincah prašanja ne bo. Bote za novo léto 1849 „Drobtince“ prejeli, jim pa pogrebnico napišite.“ — De sta nas tedej z veseljem, s serčnim veseljem napolnila „predgovor“ in „priporočilo“ letašnjiga tečaja, ki nam obljubita, de ljube „Drobtince“ prihodnje léto vunder spet na svetlo pridejo, nam ni treba tistim še posebno zagotovljati, ki vedó, de „Novíce“ in „Drobtince“ ste si bile že od perviga začetka nar zvestejši prijatelji eniga serca, eniga naména: podučiti slovensko ljudstvo v mnogoverstnih potrebnih rečéh.

Res je, de imamo zdej Slovenci mnogih novih bukev in časopisov: tode milo bi pogreševali poterjeniga in ljubljeniga stariga prijatla, ki je toliko lepiga in koristniga svojimu narodu skozi več lét daroval, in ki bi nam zdej ta dar le zató odtegniti hotel, kér v svoji ponižnosti misli, de ni prihodnjič več potreben. Lahko jo rečemo, de med mnogimi jezeri Slovincov, ki „Drobtince“ berejo, ni eniga, ki bi ne bil ž njimi zadovoljin, naj bo prost kmet ali omikan človek, naj bo učenik ali učeneč, duhoven ali ne, mlad ali star, možák ali ženska, tih bravec ali goreč in za svoj narod nadušen Slovenec: vsak najde v njih drobtince, ki jo njegovo serce poželi. Naj reče, če kdo more, de ni taka!

Tako smo sodili druge léta; tako sodimo tudi léta, ko smo prebrali letašnji tečaj, s katerim so se gosp. Celjski opat izverstniga vrednika skazali. Stari blagi duh vlada v novih sestavkih, in že iména gosp. pisavcov, ktere najdemo v letašnjim tečaju, so iména glasovitih Slovincov, kakor Lavantinskiga škofa, ki so „Drobtince“ spet bogato obdarovali, Stojana, M.

Majerja, Hašnika, Dr. Muršeca, J. Poklukarja, Krajnc, Virka in več družih.

V poterjenje svojih besedi bomo dali bravcam „Novíce“ pri prvi priložnosti en sostavek za pokušnjo, danes jim podamo eno pesmico.

Kar besedo sostavkov vtiče, je tudi léta večidel taka, kakoršno naši bližnji štajarski Slovenci govore, ki se ne loči ravno veliko od naše slovenšine. Šemttertje zadenemo — de vse odkritoserčno povémo — na kak slovniški pregrešek, na priliko, de se njegov, njih rabi namesto svoj; de se v zanikavni vézi (in negativen Sätzen) kazavnik (accusativ) rabi namest rodivnika (genitiv); de se ne dela povsod razloček med določivnimi in nedoločivnimi prilogi (bestimmende und nicht bestimmende Beiwörter) i. t. d., — tode ti in enaki pogreški so gotovo večidel le tiskarni pogreški, kterih se, ako smo še tako pazljivi, nikdar popolnoma obvarovati ne moremo. Kdor je imel z natisam bukev sam opraviti, ne bo zavoljo tega vergel kamna na nobeniga vrednika.

Tudi natis, papir in jekloréz — podobšina sv. Modesta — kažejo, de sta si tiskar in založnik zares prizadjala, slavno delo tudi v lični obleki na svetlo dati.

„Novíce“ tedej le svojo dolžnost spolnejo, če spet létašnji tečaj „Drobtince“ vsim Slovincam živo priporočé, in če serčin pozdrav: „Živijo še mnoge léta“ pošljejo svoji predragi Štajarski tovaršici!

Iz Tersta.

„Slavjanski rodoljub“ se imenuje mesečni časopis, ki ga je začelo enkrat na mesec slavjansko društvo v Terstu na svetlo dajati. Pervi list pod tem imenom je prišel pretečeniga mesca na svetlo, kteriga vrednik je gosp. Janez Cerer, sedanji predsednik Teržaškiga društva in Slovincam dobro znan rodoljub. Na veliki pôli obseže prvi list mnogo lepih sostavkov, iz kterih svojim bravcam podamo sledečiga:

Nova kronka deželica.

Beremo v teržaških novinah „Osservatore“, de Istrijani mislijo odbornike (deputacijo) njih Cesarski Svitlosti poslati s prošnjo, de bi ne bila Istria Krajnski deželi in Goriški grofii kot kronka dežela perdružena, temuč tudi ali samostalna kronka dežela priznana ali pa vunder s Terstam zedinjena. Zadnja bo mende veljala, in Istria, kakor doslej, s Teržaškim deželskim poglavarstvom zedinjena ostala. Če bo pa le sam Terst s svojim okrožjem samostalna kronka dežela, kér v besedah svitliga Cesarja, o ti reči Teržaškim poslancam danih od Istrije, nič govoreniga bilo ni, bomo pa zna biti veselje dočakali, de bo tudi Istria samostalna kronka deželica cesarskiga namestnika (Statthalterja) v sredi dežele (morde v Giminu ali v San Vincenti) imela. Kaj bodo pa tisti Slovenci, kteri niso nikdar Istrijani — temuč le po sili k Istiski kresijski okrajni potegnjeni bili — Slovenci Novograjskiga kantona — Dolinske, Kastavske in Rakovaške verh-županije, storili? Ali se bojo raji Istrijanam perdružili ali pa Krajnski deželi, kteri od nekada slišijo? ali pa bojo morebiti tudi prosili samostalna kronka deželica biti?

Jezikoslovne drobtinice.

(Kaj bo z „narodnostjo“?) Beseda narodnost ali národnost je sedanji čas potrebna beseda; še bolj potrebno pa je, de njéni pomén dobro vémo. Kaj poméni narodnost? Poméni sploh vse, kar je národoviga, — posébej pa, kar ima kak národ posébniga, razločniga od družih národov, postavim: šege, jeziki i. t. d.; tedaj kar je národoviga posebej. Torej pravijo Rusíni (Ruthenen) národovost, (ne národnost), za to kér je národovo. (Tudi nekterim našim ljudém bi bilo raz-

umljivši, ko bi narodov namesti narodin, narodovnost namesti narodnost rékli, kér jih je veliko, ki ne vedó, de *neroden* in *naroden* ni vse eno; za besedo rod ali narod še vedó; berž pa ko imé (Hauptwort) premeniš v prilog (Beiwort) in rečeš narodin, je pa njih slovenšina že pri kraji, kér potem ne razločijo več *nerodniga* človeka od *narodne* ljubezni). Slovenci imamo verh družih lastivni končnici *ov* in pa *in*; — *ov* za moške, *in* za ženske iména. Takó pravimo, postavim: bratov prijatel, séstrin vert. Horvatova serčnost, Krajnična snažnost i. t. d. Južni Ilirci pa, tudi mi kterikrat, in za moške iména rabijo, postavim: Starašinin, Lukin, Markin i. t. d. namesto: Starašinov, Markov, Lukov; od toditudi narodin, a, o, namesto narodov, a, o, in od todi narodnost, namest narodovost.

(Nikar ne recimo, de je „žleht“ žleht beseda.) Žleht izhaja iz „zlo, zlég“, zlégt, žleht žléhten. z se pogosto pretika v ž, postavim: z in ž (predlog mit); zélo in želo; Žažar (lastno imé) iz: Zajézar; mažem, mazati; žágrad iz zagrád i. t. d. — G se pred t spremeni v h, postavim, tégt (niti), téhten, tehtati. Zavoljo nemškiga „schlecht“ nikar besede žleht ne zametujmo. Če je pa le nočemo imeti, pa pred vse „žleht“ reči, in „žlehtne“ lastnosti zaverzimo, potlej je nam pa ne bo treba. —r—

Novičar iz Ljubljane.

„Dajte, dajte!“ se razlega zdej po Ljubljani, kamor koli se obrnemo. „Zgodnja Danica“ nabera za Papeža, — neko „družtvo domorodcov“ za ranjene vojake“ domačiga regimenta, — „kmetijska družba“ za živinozdravilsko šolo, — „slovensko družtvo“ za spominik Drja. Prešerna, — „narodna straža“ za dozidanje svojiga stražiša (vahte). — Vojskovodja Radecki je 11. t. m. iz Milane predsedniku mestne gosposke v Ljubljano pismo poslal, v katerim se zahvali za dopis, ki mu ga je mestni odbor v poslavljenje njegovih imenitnih zmag pri Montari, Gamboli in Novari na Laško poslal; v tem pismu pohvali Radecki slavno obnašanje Ljubljančenov v nar nevarniših časih hudih zmešnjav in prekucij. Maršal Hajnau, ki je zapovednik tiste armade, ki ima čez Malgêro in Benečane planiti, je šel v saboto popoldne skozi Ljubljano: pravijo, de so ga Cesar poklicali, de se ima naglo k armadi na Ogersko podati, kjer se bodo njegove velike vojne vednosti zdej bolj potrebovale, kakor na Laškim. Njegov namestnik pri Malgêri na Laškim je f. maršal grof Thurn. — Ljubljanski škof so iz Dunaja pisali, de létas o binkuštih ne bo birmev Ljubljani, zató, kér zbor škofov na Dunaji ne bo dokončan. Potem takim je mende tudi v družih škofijah ne bo. — V pondeljik popoldne so se krajnski in laški zidarji, ki na Ljubljanskim gradu zidajo, tako zbili, de so jih mógli priti vojaki miriti; krajnski zidarji so hotli Lahe iz dela spoditi. — Perve češnje smo vidili v Ljubljani 21. t. m.

Novičar iz mnogih krajev.

Na Ogerskim še ni bilo velike vojske, ki je bila pretečeni teden napovedana. Od vsih strani gré Rusovska armada skupej, naši na pomoč, in se postavlja na mnogih krajih. Nasproti pa se tudi Madžarska armada zlo množí, takó de bo vojska strašno huda. Rusovski cesar Miklavž je 11. dan t. m. razposlal slovesni razglas po vsih svojih deželah, v katerim oznani, de gré avstrijskemu Cesarju na pomoč; naš Cesar so pa 12. dan t. m. tudi ljudstvam Ogerske dežele na znanje dali, de naj Rusovske vojake kot prijatle svoje domovine in svojiga kralja sprejmejo, ki jih pridejo rešit sužnosti

domačih in vunanjih hudodelcov. Pravijo, de se en kos Madžarske armade pripravlja skozi Šlezijo na Poljsko priti in tudi tam plamen punta vžgati. — Na našim Laškim je zdej vse vmirjeno, razun Benetek; od tod pa se bo tudi kmalo kaj slišalo, kér so grabni in dela že dokončane, de se bo bombardiranje na terdnjavo Malgêro začélo. Maršal Hajnau je oznanil poslancam Angležkim in Francozkim, ki sta v Benetkah, de naj rečeta zapovednikom angležkih in francozkih bark, de imajo do 20. dan t. m. Beneško morje s svojimi barkami zapustiti, kér bojo Benetke v obsejo djane. — Mir med našim vladarstvom in Sardinci še ni dogotovljen, kér je minister Bruk še zmirej v Milani. — Naša armada, ki gré Papežu na pomoč, je 16. dan t. m. mesto Bologno premagala po silnim bombardiranjih. Tudi mesto Livorno v Toškani, kjer je mogel nadvojvoda Leopold II. zavoljo punta zbežati, so naši in toškanski vojaki po bombardiranjih, ki je celi dan terpelo, dobili in posedli. V vsim skupej je naše armade 17000 mož na Toškanskim, 16000 pa na Rimskim. — V Rimu se pripravljajo k strašni zoperstavi. Celo mesto je polno zagraj. 50000 mož je v orožji. Vsak gost v vsaki hiši mora imeti 3 žaklje s perstjó napolnjene, de jih bojo na ulice vergli in jih takó zabranili če bo treba. Pri prvim strelu, ki ga bo sovražnik storil, morajo po vsih cerkvah začeti plat zvoná biti in rešnje teló vun postaviti za dosego zmage čez sovražnike. Takó je ukaz puntarske vlade! — 20,000 Napolitancov gré, Papežu v pomoč, nad Rim. Sam kralj jih pelje, ki je oblubo storil, de mora Papežu zgubljeni tron spet pridobiti. Od Francozke armade se zdej nič gotoviga ne vé. — Na Nemškim se punt od dné do dné bolj razširja. Iz Frankobroda šviga plamen krog in krog. Tudi Prajzovski kralj je poklical poslance nazaj. Frankobrodčani terjajo, de naj se njih vstava po celim Nemškim za veljavno spozná tako kakor je brez spremena. Veči del (28) manjših nemških vladarjev se je vdalo temu tirjanju, Prajzovski kralj in še nekteri veči vladarji pa se nočejo vdati: in iz tega se je oginj vžgal, kteriga bo, Bog daj, de ne! le veliko prelíte kerví pogasiti zamôglo. Nadvojvoda Janez je v silni zadrégi, kér ni v stanu, dvéma strankama vstreči. — V Parizu je še sicer mir — pa hudo hudo vré! Minister notranjih oprav je mogel odstopiti, kér je zaupanje narodniga zbora popolnoma zgubil. — Cesar Ferdinand se bojo čez poletje v Inspruk preselili, kamur tudi nadvojvoda Janeza pričakujejo. — Ni davnej, kar so bili 3 učeniki slovenskiga slovstva iz noviga izvoljeni: na Dunaji Dr. Miklošič in Kolár, v Pragi Čelakovsky. — Pravijo, de bodo mogle šole v Pragi še ta mesec jenjati. — Iz Kolomij v Galicii se bere: „Pomlad je nastopila — naše polje stoji neobdelano, kér kmetje nimajo clo nič, grajšine pa le malo žita za setev. Še krompirja nimamo saditi. Že zdej se lakota kaže — kaj še le bo?“ —

Današnjimu listu je pridjan 20. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	19. véliciga trav.		21. véliciga trav.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	35	2	38
1 » » banaške	2	15	2	40
1 » Turšice	1	34	1	46
1 » Sorsice	—	—	1	46
1 » Réži	1	35	1	40
1 » Ječmena	1	32	—	—
1 » Prosa	1	21	1	25
1 » Ajde	1	17	1	20
1 » Ovsas	—	53	—	56